

Interview: Dansk diplomati efter den teknologiske revolution

Af Marcus Rubin og Julie Arnfred Bojesen

I 2017 fik Danmark verdens første teknologi-ambassadør, Casper Klynge. Han har siden forsøgt at bygge bro mellem det traditionelle diplomati og teknologi-giganter som Apple, Facebook og Google. Vi talte med ham om udviklingen, udfordringerne og perspektiverne i tek-revolutionen, samt hvad det gør ved diplomatiske relationer.

Hvorfor mener du, at teknologi og digitalisering skal være et prioriteret område indenfor diplomatiet?

”Med en teknologisk udvikling, der af mange betegnes som Den Fjerde Industrielle Revolution, oplever vi, at en række globale teknologivirksomheder bliver mere og mere magtfulde. På mange områder agerer de som selvstændige udenrigspolitiske aktører. Og

især de datadrevne af dem har en rolle i vores samfund, som vi ikke har set før. Derfor er det vigtigt, at vi er i stand til at holde de store tek-virksomheder ansvarlige for den indflydelse, de har på samfundet. Samtidig påvirkes alle samfundets afkroge af et antal nye digitale teknologier såsom kunstig intelligens og *Internet of Things* (netværksstrukturen for digitalt identificerbare objekter, red.). Teknologier, der på både godt og ondt vil transformere sektorer, ændre magtbalancer og stille nye krav til beslutningstagerne i årene der kommer.

Beslutningen om at løfte teknologi op til et udenrigspolitisk fokusområde og etablere en diplomatisk repræsentation til teknologi har efter min mening givet Danmark for en unik chance til at være på forkant med samt påvirke udviklingen – langt ud over, hvad vo-

Marcus Rubin (f. 1970) er, foruden at være redaktør på tidsskriftet Udenrigs, kronikredaktør på dagbladet Politiken. Han er uddannet cand.jur. fra Københavns Universitet og journalist fra Columbia University. Marcus Rubin har tidligere arbejdet som Mellemøst-, USA- og udenrigskorrespondent på Politiken, og har forfattet flere bøger og artikler.

res størrelse ellers tilsiger. Hvis det skal kunne lade sig gøre i praksis, kræver det dialog og alliancer, der inkluderer både regeringer, virksomheder, civilsamfundet og industrien. Det er her, det moderne diplomati kan spille en rolle.

Men samtidig bringer det i virkeligheden diplomatiet tilbage til sine rødder. Historisk har diplomati altid handlet om at sende repræsentanter ud i forandringernes epicentre og agere øjne og øre, der kan hjælpe med at informere hjemlandet og bidrage til bedre beslutningsgrundlag. Og til at søge at påvirke selvsamme udvikling. I det 21. århundrede er forandringernes epicentre de teknologiske højborge Silicon Valley, Seoul og Shenzhen.”

Hvad er de største sikkerhedspolitiske udfordringer for Danmark i forhold til teknologi?

”Danmark er allerede langt fremme, når det gælder digitaliseringsgraden både hos myndigheder, virksomheder og borgere. Netop derfor har vi særligt meget på spil, når de nye teknologier ruller ind over samfundet. Vores høje digitale forbundenhed gør os også

udsatte for eksempelvis cyberangreb. Det er ikke tilfældigt, at Forsvaret Efterretningstjeneste har cyber øverst på listen over truslerne mod Danmark.

Vi har i de seneste år også set, hvordan misinformationskampagner på sociale medier er blevet brugt til at påvirke valghandlinger og underminere den demokratiske debat i flere lande verden over. Når vi afholder møder med tek-virksomhederne,

så er det netop en lejlighed til at spørge til, hvad de gør for at dæmme op for misbrug af deres platforme. Både når det gælder misinformation og bekæmpelse af terroristisk indhold. Og selvfølgelig viderebringe regeringens klare forventning om, at platformene gør alt i deres magt for at værne om demokratiske institutioner – i Danmark, Europa og andre steder. Der er generelt ofte behov for at slå i bordet og afkræve større ansvarlighed.

Som eksempel er vi i dialog med flere i sektoren omkring udbredelsen af den såkaldte *deepfake*-teknologi (kunstigt fremstillet video- og lydmateriale ved hjælp af AI, red.), der potentielt kan få meget destruktive konsekvenser for den offentlige debat, for eksempel i tiden frem mod et valg.

I det 21. århundrede er forandringernes epicentre de teknologiske højborge Silicon Valley, Seoul og Shenzhen.

Julie Arnfred Bojesen (f. 1991) er sekretariatsleder hos Det Udenrigspolitiske Selskab og ansvarlig for produktion af Udenrigs. Hun har en bachelor i fra Aarhus Universitet og MA i Communication for Development fra Malmö Universitet. Hun har tidligere været forperson for ungdomsföreningen SILBA - Initiative for Dialogue and Democracy, bestyrelsesmedlem i Humanity in Action og frivillig chefredaktør på Magasinet RØST.

Her tror jeg desværre kun, vi har set toppen af isbjerget, og derfor er det et eksempel på et teknologisk nybrud, som jeg og mit team følger tæt.

Hvis man løfter sig helt op i helikopteren, så er der heller ingen tvivl om, at teknologi for alvor er blevet geopolitik på det overordnede niveau. Mange taler nu om et decideret teknologikapløb mellem USA og Kina – med Europa lidt på sidelinjen, i hvert fald når det gælder størrelsen af investeringer og udviklingen af såkaldte *unicorns* (startupvirksomheder indenfor tek-området med over én milliard dollars i markedsværdi, red.).

Europa én en afgørende rolle. For det er på flere måder også en konkurrence om, hvilke værdier vi ønsker, skal drive teknologiens udrulning i de kommende år. Om teknologi skal bruges til at fremme demokrati, rettigheder og borgerinddragelse, eller til øget kontrol og overvågning. Derfor er det helt afgørende, at vi har en stærk europæisk stemme i den globale debat og at vi, selv når bølgerne går højt, holder fast i et stærkt transatlantisk bånd også på det digitale område. EU går på visse områder allerede forrest, for eksempel når det handler om privatliv og databeskyttelse. Der er stadig behov for, at vi fra EU's side bliver endnu mere proaktive og strategiske i tilgangen og gør digitalisering til en fast del af EU's udenrigs- og alliancepolitik. Netop derfor har vi netop lanceret en ny dansk-fransk vision for Europa i det digitale 21. århundrede. Det er et stærkt og vigtigt Europa-, teknologi- og udenrigspoli-

tisk signal og samarbejde, som vi har store forventninger til.”

Der har været stor debat om Huawei og etableringen af 5G -netværk. Men er der ikke også udfordringer i forhold til amerikanske firmaer, jævnfør skandalen om Facebook og Cambridge Analytica?

”At jeg har min daglige gang i Silicon Valley er selvfølgelig ikke tilfældigt: På den amerikanske vestkyst har du mange af de tek-virksomheder, der har allerstørst betydning for Danmark og danskernes hverdag. På både godt og ondt. I de to år vi har været i gang, har debatten omkring teknologien ændret sig markant. Godt hjulpet på vej ikke mindst af Cambridge Analytica/Facebook-skandalen, men også en række andre datalæk og afsløringer.

Debatten er blevet mere balanceret – heldigvis – og der stilles stadig mere kritiske spørgsmål til tek-virksomhederne. Det er en tiltrængt og nødvendig udvikling, men vi er endnu ikke i mål i forhold til at få platformene til at tage et større samfundsmæssigt ansvar. Som udenrigsminister Jeppe Kofod klart har sagt: Vi har været for naive i forhold til at forstå og adressere de reelle samfundskonsekvenser af den teknologiske udvikling. Her er den balancerede, men kritiske, dialog, som vi fører med industrien på vegne af de danske myndigheder, fortsat meget vigtigt.”

Oplever du stor lydhørhed i Silicon Valley overfor de danske og europæiske bekymringer i forhold til datasikkerhed? Hvordan er GDPR blevet modtaget?

”GDPR var ikke populært blandt virksomhederne i Silicon Valley, da forordningen trådte i kraft i maj 2018. Hvis jeg havde fået en krone for hver gang, vi har fået skæld ud over GDPR, så ville jeg i dag være en forholdsvis velhavende mand. Især de virksomheder, der operer med en datadreven forretningsmodel, har set GDPR som problematisk. I det halvandet år, der er gået siden indførelsen, har jeg dog både hos industrien og hos venturekapital-firmaer oplevet en større grad af forståelse for nødvendigheden af at ajourføre reglerne for persondata-beskyttelse – ikke mindst hjulpet på

U Vi har været for naive i forhold til at forstå og adressere de reelle samfundskonsekvenser af den teknologiske udvikling.

vej af nye persondataskandaler. Det er ikke tilfældigt, at vi begynder at se andre lande og regioner lade sig inspirere af Europa. Eksempelvis har Californiens delstatsregering selv vedtaget en GDPR-lignende lov, som træder i kraft i 2020. Det er godt. For som nævnt handler det her i sidste ende om, hvilke værdier vi vil lægge til grund for den digitale udvikling. Der har hensynet til privatliv været for lille hidtil. Både i Kina, USA og mange andre steder.”

Hvad har været den største overraskelse for dig i arbejdet som tek-ambassadør?

”Der er især to ting, jeg vil pege på. For det første har vi i de to år, vi har været i gang, på egen krop oplevet, hvor meget teknologien i stadig stigende grad

påvirker vores hverdag. Det er en udvikling, som kun lige er begyndt. Tag Internet of Things som et eksempel. Antallet af forbundne enheder vil eksplodere fra i dag cirka 20 milliarder enheder på verdensplan til omkring 80 milliarder i 2025. Det svarer til en million nye IoT-enheder installeret – hver time! Det vil bringe enorme økonomiske muligheder, men også nye risici og sårbarhedsflader, som vi skal håndtere samvittighedsfuldt. Pointen her er, at teknologierne ikke er neutrale. Det er efter min mening endnu en grund til, at vi også politisk og udenrigspolitisk, skal bruge mere krudt på området.

For det andet – og det er nok her, jeg er blevet mest overrasket – vil jeg være ærlig og sige, at det på mange måder har været ædrueliggende at arbejde med de store tek-virksomheder. Mens nogle har været åbne og samarbejdsvillige fra første dag, så er der også nogle, der har været utrolig svære at komme i kontakt med. At det har taget tid at opbygge et netværk i Silicon Valley og andre *tech-hubs*, er ikke i sig selv overraskende. Og i sidste ende er netop netværksopbygningen jo diplomatens levebrød. Men jeg har til tider været rystet over den arrogance, der tilsyneladende hersker på visse direktionsgange. Et konkret eksempel er, at det tog mig ni måneder at få et møde med en direktør hos en af de største tek-virksomheder i Silicon Valley – på trods af, at vi havde en hel en række konkrete og for regeringen højt prioriterede områder, vi ønskede at bringe op. Det anser jeg som et reelt demokratisk problem.”

Det afgørende at huske på, at internationalt diplomati i sin kerne handler om at drøfte de svære spørgsmål.

Med den nye militære doktrin om cyberspaceoperationer tales der om Danmark som normsættende foregangsland i cyberspace. Hvilken position har Danmark, når det kommer til muligheden for at sætte en normativ dagsorden over for andre digitale stormagter?

”Danmark støtter de 11 eksisterende (men frivillige) normer for ansvarlig adfærd i cyberspace, der er blevet forhandlet og i flere omgange endorseret i FN. Det er meget vigtigt, at vi holder fast i de normer og bygger ovenpå. Samtidig er det set fra min stol enormt vigtigt, at vi får inddraget industrien i dialogen omkring cybersikkerhed. Uden både virksomheder og regeringer i lokalet kan vi ikke løse mange af de grundlæggende udfordringer, når det gælder trusler mod vores cybersikkerhed.

Her kan Danmark bringe merværdi til bordet gennem *TechPlomacy*-initiativet og dialogen med industrien. Som eksempel tog vi sammen med Australien initiativ til at samle mere end 20 lande i San Francisco i april i år. Formålet med mødet, som jeg var vært for sammen med min australske kollega, var at drøfte cyber-trends og samarbejde, men også at bringe industrien ind i drøftelserne. Helt konkret satte vi de over 20 ambassadører i en bus og kørte dem ned gennem Silicon Valley til møder med virksomheder som Microsoft, Facebook, Apple, Google og Symantec.

Det handler både om at få et indblik i teknologiudviklingen og trusselsbilledet set fra industrien, men også om at gøre den kritiske dialog multilateral og i samlet flok fra ligesindede lande i det internationale samfund sende et klart budskab til industrien om at påtage sig et ansvar. Der har tektdiplomatiet givet Danmark en helt særlig samlende kraft.

Hvilken rolle mener du, Danmarks ”tekplomati”-initiativ og oprettelsen af en stilling som teknologi-ambassadør har spillet for Danmarks position internationalt?

”Det har skabt stor international anerkendelse, at Danmark er gået forrest med *TechPlomacy*-initiativet. Både blandt andre lande, virksomheder, internationale organisationer såsom EU, NATO og FN og helt almindelige borgere. Det er ikke hver dag, at Danmark er toneangivende på det udenrigspolitiske område. Jeg tror ikke, det er forkert at sige, at vi har været dagsordensættende og inspireret andre lande såsom Australien, Tyskland og Frankrig til også at udnævne ambassadører, der har teknologi som et konkret fokusområde. Endnu vigtigere kan vi omsætte interessen og omtalen direkte til udenrigspolitisk indflydelse. Det gør vi blandt andet gennem konkrete indspil og initiativer. Som eksempel har regeringen netop indsendt et svar til i kølvandet på en rapport fra FN’s Høj-

niveaupanel for Digitalt Samarbejde. Rapporten omhandler, hvordan vi kan styrke det internationale samarbejde, når det gælder ny teknologi og digitalisering, og her har Danmark formået at sætte konkrete fingeraftryk. Vi arbejder også konkret på at øge EU's fokus på de udenrigspolitiske konsekvenser af de nye teknologier. Det var derfor, vi gik sammen med franskmændene om en fælles europæisk vision. Næste skridt bliver at samle hele EU-kredsen på udenrigsministerniveau.”

Hvad er dine tanker om, at du gennem dit erhverv offentligt anerkender private aktører som politiske magthavere og dermed sidestiller dem med stater og (i en vis grad) folkevalgte regeringer? Hvad betyder det for vores opfattelse af politiske aktører og diplomatiets symbolværdi?

”Det er en kritik vi fra tid til anden møder. Set fra min stol overser det imidlertid to vigtige pointer: For det første,

at tek-virksomhederne, hvad enten vi kan lide det eller ej, er blevet enormt indflydelsesrige. Vi kan kigge den anden vej, eller vi kan vælge at engagere dem i en direkte dialog. Ikke for at op-høje dem til nationalstater, fordi det er de ikke og bliver de naturligvis aldrig. Men for netop at genindføre en grad af demokratisk indflydelse og kontrol over den teknologiske udvikling.

For det andet er det afgørende at huske på, at internationalt diplomati i sin kerne handler om at drøfte de svære spørgsmål. Både der, hvor vi er enige, og ikke mindst, hvor vi er uenige. Jeg røber ingen statshemmeligheder ved at sige, at der i dialogen med industrien har været rigeligt af sidstnævnte kategori. Dermed skal teknologidiplomati helt grundlæggende ses som en måde, hvorpå vi kan understøtte vores traditionelle diplomatiske arbejde i en stadig mere digital verdensorden.”

○○○